

**AN EVALUATION ABOUT THE WORD CLASSES
WHICH SECONDARY SCHOOL STUDENTS USE
IN WRITING STUDIES**

Ortaokul Öğrencilerinin Yazma Çalışmalarında Kullandıkları

Kelimelerin Türleri Üzerine Bir Değerlendirme

Aliye USLU ÜSTTEN¹

Abstract

Aim of this paper is to determine quantitatively the total and different uses of words and word classes in secondary school students' writings. In the light of identified themes and issues, it is aimed to transform accumulation of students' writing habit to skill and identify differences in vocabulary. For this purpose, it is evaluated whether there is a significant difference or not in terms of word classes between the texts which is written in 7th grade and 8th grade Turkish lesson by the same students. In the study, qualitative research methods and content analysis were used according to descriptive survey method. Population of study is composed of secondary school students and the sampling consists of 72 students in 7th grade and who continue studying in these classes in also 8th grade. The data were collected through practice of students' written expression about the themes that is common in 7th and 8th grades and percentages and frequency interpreted using the Simple Concordance Program 4.07. According to the results, quantitatively the total and different uses of words are decreased in 8th grade. The findings demonstrate that students use mostly the noun among word classes.

Key Words: *Turkish teaching, vocabulary, word frequency, word of classes.*

Özet

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin yazılı anлада kullandıkları toplam ve farklı kelime sayıları ile kelime türlerini nicel olarak ortaya koymaktır. Belirlenen tema ve konulardan hareketle öğrencilerin bu alandaki yazma birikimini beceriye dönüştürmek ve söz varlığındaki farklılıkları tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 7. sınıf Türkçe dersinde yazdırılan metinlerle aynı öğrencilere 8. sınıf Türkçe dersinde 7. sınıfla ortak temalarda yazdırılan metinler arasında kelime türleri bakımından anlamlı bir fark olup olmadığı değerlendirilmiştir. Araştırmada betimsel araştırma modeline uygun olarak nicel araştırma yöntemi ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini ortaokul öğrencileri, örneklemini ise ortaokul 7. sınıfta öğrenim gören ve 8. sınıfta da yine bu sınıflarda öğrenimine devam eden 72 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler 7 ve 8. sınıflarda ortak olan temalara ait bir konuda öğrencilere yazılı anlatım uygulaması yapılarak toplanmıştır. Konu kapsamı, 7 ve 8. sınıfta ortak olan Atatürk, Millî Kültür ve Toplum Hayatı temalarıdır. Bu temalara ait bir metin seçilerek öğrencilerden çalışma kitabında o metnin yazma etkinliklerinde belirtilen konuyla ilgili yazmaları istenmiştir. Yöntem olarak kitapta belirtilen yazma yöntemleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde Simple Concordance Program 4.07 kullanılarak metinlerindeki kelimelerin sıklık ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sınıf seviyesi yükseldikçe öğrencilerin kullandıkları kelime sayısı azalmıştır. Öğrencilerin 8. sınıf toplam ve farklı kelime sayılarında azalma olduğu, kelime türü olarak en fazla isim kullandıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe eğitimi, söz varlığı, kelime sıklığı, kelime türü.*

¹ Okt. Dr. Gazi Üniversitesi, e-posta: aliyeuslu@yahoo.com

Giriş

Her dil, düşünce ve ifade biçimi bakımından diğer dillerden ayrılır. Dillerin sahip olduğu farklılıklar ve o dili kullananlara ait özellikler dilin söz varlığında kendini gösterir (Keskin, 2007). "Dilin söz varlığı, insan düşünce ve duygularının derinliğinden çıkmış toplumsal etkileşiminin varlığı olarak değerini korumuş bir öze sahiptir." (Karadüz, 2009: 644). Aksan'a göre "Söz varlığı denince akla ilk sözcükler gelir ve sözcükler bir dilin örgüsünü oluşturur." (1998: 15).

Bireyler, dolaylı, doğrudan ve bağımsız öğrenme stratejileri geliştirerek üç farklı yolla kelime öğrenirler. Okuma veya dinleme sırasında tesadüfi veya dolaylı öğrenme gerçekleşirken, doğrudan öğrenmede bilinmesi gereken kelimelere öncelik verilir. Bağımsız öğrenme ise kelimenin anlamını metnin bağlamından tahmin ederek ve sözlük kullanılarak gerçekleşir (Hunt ve Beglar, 2000, s. 258-266). Böylece günlük yaşamda edinilen kelimeler ve okul hayatında öğrenilenlerle zenginleşen bir söz varlığı oluşur. Duygu, düşünce ve hayallerin farklı yollarla aktarımına aracılık eden sözcükler, aynı zamanda toplumların tarihine, kültürüne ve yaşam biçimine ışık tutar. Dolayısıyla söz varlığı, bir kişinin kullandığı veya bir toplumda yer alan bütün sözcüklerden (Korkmaz, 2003: 144); ikilemeler, kalıplaşmış sözler, atasözleri ve deyimlerden meydana gelmiş bir kavramdır (Aksan, 2002: 13-14).

Dil öğretiminde bir bütün olarak değerlendirilen dil becerilerinin öğrencilere kazandırılması ve öğrencilerin bu becerileri kullanabilmesi zengin bir söz varlığı ile mümkündür, çünkü düşüncelerin ifade edilmesi dilin yapı taşlarını oluşturan sözcüklerle sağlanır. Bu nedenle söz varlığı, anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir önceliğe sahiptir; iletişimsel ve anlama tabanlı dil öğretim tekniklerinin de temelini oluşturur (Uçkun, 2008: 103). 6-8. Sınıflar Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Genel Amaçlar (MEB, 2005) bölümünde öğrencinin "Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle söz varlığını zenginleştirecek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri amaçlanmaktadır." ifadesiyle söz varlığının önemine vurgu yapılmaktadır.

Kelime bilgisi, derinlik, genişlik ve ağırlık olmak üzere üç boyutludur. Kelimelerin çeşitli anlamlarını bilmek derinlik boyutunu, çeşitli konularda kelime bilmek genişlik boyutunu ve bir konu hakkında çok kelime bilmek ağırlık boyutunu oluşturur (Göğüş, 1978). "Kelime dağarcığımızdaki kelimeler aktif ve pasif olmak üzere iki çeşittir. Yazılı ve sözlü anlatımda rahatça ve kolayca kullanabildiğimiz kelimeler aktif, ara duyduğumuz ve bir metin içinde karşılaştığımız zaman anladığımız kelimeler ise pasiftir. Bildiğimiz kelimeler, kullandığımız kelimelerden daha fazladır; aktif kelime kullanılan, pasif kelime ise bilinendir (Karakuş, 2002: 121). Aktif kelime sayısının pasif olanlara göre daha az sayıda olmasının sebebi insanların anladıkları ve öğrendikleri binlerce kelime arasından kendi ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda tercih yapmalarıdır (Özbay, Melanlıoğlu, 2008: 34). İlköğretim ve lise programlarında yazma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi Türkçe öğretiminin temel amaçlarından biri olmasına rağmen yazma eğitiminde öğrenci, öğretmen ve program kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır. Yazılı anlatım becerisine gereken önemin verilmemesi ve uygulamada görülen yetersizlikler (Tağa ve Ünlü, 2013: 1295), teste yönelik sorulara daha fazla yer verilmesi (Akbayır, 2010), öğrencilerin yazma tutukluğu yaşamaları (Özbay ve Zorbaz, 2012: 58), öğretmenlerin yetersizliği (Aktaş ve Gündüz (2007), kelime hazinesinin yetersizliği (Sever, 2011), öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin dikkate alınmaması (Akbayır, 2010), yazıları değerlendirmede yazım ve noktalamaya daha fazla önem verilmesi (Özbay, 2003) gibi sorunlar yazma becerisini doğrudan veya dolaylı etkilemektedir.

Yazma eğitimi, hazırlık, taslak oluşturma, gözden geçirme, yayımlama ve paylaşım aşamalarından oluşan bir süreçtir. Yazma öncesi hazırlık, konu seçimi, amaç belirleme, hedef kitleyi ve metnin türünü belirleme, konu ile ilgili düşüncelerini belirleme ve düzenleme aşamalarından meydana gelmektedir (Tompkins, 2000). Yazma aşamaları dikkate alınmadan öğrencilerin kendilerine verilen konu hakkında yazmaları istenirken öğrencilerin konuya yabancılığı ve nasıl yazacaklarına dair bir yol gösterilmemesi de öğrencilerde yazma kaygısına ve tutukluğuna neden olmaktadır (Hall, 1998: 10, 35). Bu durum öğrencilerde yazmaya karşı olumsuz bir tutum sergilemelerine neden olmaktadır. Öğretmenler farklı etkinliklerle öğrencilerin düşüncelerini açığa çıkarmalarını, sıraya koymalarını, ardından doğru ve etkili biçimde ifade etmelerini sağlamalıdır.

Dil becerilerinin bir parçası olan yazma becerisinde sağlam bir cümle bilgisine sahip olmak, yazım ve noktalama kurallarına uymak, özgün bir şekilde duygu ve düşüncelerini ifade edebilmek oldukça önemlidir. Bunların yanısıra yazmak, kelimeleri tüm anlam boyutlarıyla doğru anlamlandırma ve doğru yerde kullanabilme becerisine dayanır. Bununla ilgili İlköğretim Türkçe Dersi Programı'nda öğrencilerin söz varlığının geliştirilmesi için öğretilmesi gereken kelimelerin ve öğretim yöntemlerinin neler olduğundan bahsedilmemiştir. Esasen kelime tanımları üzerinde de ortak bir görüş bulunmamaktadır. Bu durum kelime sınırlarını belirleyen ölçütlerin tek başına yeterli olmamasından kaynaklanmaktadır. Kelime sınırlarındaki değişkenlik, söz varlığı üzerine yapılan çalışmaların birbirinden farklılık göstermesine neden olmakta ve aralarında karşılaştırma yapma imkânını ortadan kaldırmaktadır (Kurudayıoğlu, 2005: 303). Yazma çalışmalarında konu seçimi de söz varlığı çeşitliliğini etkileyen unsurlardandır.

Söz varlığı üzerine yapılan çalışmalar arasında Çiftçi'nin (1991) yükseköğrenim öğrencilerine yazdırdığı otobiyografi ve serbest konulu yazılar, Koçak'ın (1999) sağlık meslek lisesi öğrencilerine yazdırdığı otobiyografiler gelmektedir. Karadağ (2005) ve Kurudayıoğlu (2005) ise ilköğretim öğrencilerine biri serbest olmak üzere on iki konuda veri toplamışlardır. İpek Eğilmez (2010), farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip 4. sınıf öğrencilerinin on beş değişik konuda yazdıkları yazılarla bir metin havuzu oluşturmuştur. Bu çalışmalarda veri toplama yöntemleri aynı olmadığı için kelime listelerini karşılaştırmak da zorlaşmaktadır.

Bu çalışmada ise ele alınan metinler iki eğitim-öğretim yılında toplanmıştır. 35'i kız 37'si erkek 72 7. sınıf öğrencisine 8. sınıfta da ortak olan Atatürk, Milli Kültür ve Toplum Hayatı temalarında yazılar yazdırılmıştır. Bu öğrencilere 8. sınıfa geçtiklerinde de aynı temalarda yazılar yazdırılmış ve öğrencilerin bir önceki yıl ile bir sonraki yıla ait yazılı anlatımları cinsiyet, toplam kelime sayısı, farklı kelime sayısı ve kelime türleri bakımından karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Problemi

Ortaöğretim öğrencilerinin yazılarında kullandıkları kelime türlerinin belirlendiği bu çalışmada, 7 ve 8. sınıf Türkçe çalışma kitabında ortak olan Atatürk, Milli Kültür ve Toplum Hayatı temalarında verilen konularla ve yöntemlerle öğrencilerin bu alandaki yazma birikimini beceriye dönüştürmek ve söz varlığındaki farklılıkları tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın temel problemi şudur:

7. sınıf Türkçe dersinde yazdırılan metinlerle aynı öğrencilere 8. sınıf Türkçe dersinde 7. sınıfta ortak temalarda yazdırılan metinler arasında kelime türleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmada bu problem cümlesinin cevabını bulabilmek için şu alt problemler ele alınmıştır:

1. Öğrencilerin 7 ve 8. sınıfta kullandıkları kelime türü ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Öğrencilerin 7 ve 8. sınıfta kullandıkları toplam ve farklı kelime sayısı arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma yöntemi ve içerik analizinin kullanıldığı bu çalışmada, betimsel tarama modeli uygulanmış ve içerik analizi tekniklerinden frekans analizi yapılmıştır. Tarama modelinde araştırmaya konu olan olay, birey veya nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Asıl amaç bilinmek istenen şeyin gözlenip belirlenmesi olduğundan var olan durumu değiştirme veya etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2003: 77)

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2011-2012 ve 2012-2013 eğitim-öğretim yıllarında öğrenim gören ortaokul öğrencileri, örneklemini ise Ankara Eryaman Güzelkent Ortaokulunda 7/D, 7/E, 7/F sınıflarında öğrenim gören ve 8. sınıfta yine bu sınıflarda öğrenimine devam eden 72 öğrenci oluşturmaktadır. İki eğitim-öğretim yılını kapsayan ve her iki yıl da aynı sınıfta öğrenimine devam eden öğrencilerle yapılan bir araştırma olduğundan örneklem sayısı üç sınıfla sınırlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, öğrencilerin 7 ve 8. sınıfta yazdıkları yazılardan elde edilmiştir. Konu kapsamı, 7 ve 8. sınıfta ortak olan Atatürk, Milli Kültür ve Toplum Hayatı temalarıdır. Bu temalara ait bir metin seçilerek öğrencilerden çalışma kitabında o metnin yazma etkinliklerinde belirtilen konuyla ilgili yazmaları istenmiştir. Yöntem olarak kitapta belirtilen yazma yöntemleri kullanılmıştır.

7. sınıfta Atatürk temasında güdümlü yazma yöntemi kullanılarak "millî kültürün ve millî birliğin korunmasında Türk dilinin önemi" konusu ile ilgili düz yazı yazmaları; Milli Kültür temasında bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemiyle "Horozla İnci" adlı şiirden yola çıkarak yeni bir metin oluşturmaları; Toplum Hayatı temasında ise duyulardan hareketle yazma yöntemi kullanılarak resimden hareketle bir hikâye yazmaları istenmiştir. 8. sınıfta Atatürk temasında kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi ile "ulusal, edebiyat, kimlik, dil, bağımsızlık, yabancı kelimeler, Türkçe" kelimelerinden birkaçını seçerek istedikleri türde yazmaları; Milli Kültür temasında duyulardan hareketle yazma yöntemi ile çalışma kitabındaki görselin kendilerinde uyandırdığı duygu, düşünce ve hayalleri ifade etmeleri, Toplum Hayatı temasında bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemi kullanılarak depremden hareketle dayanışma ile ilgili yazı yazmaları istenmiştir. Bu bağlamda her sınıfta 3 metin olmak üzere 72 öğrenciye ait 6'şar metin, toplamda 432 metin incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin yazdıkları metinler, bilgisayar ortamına aktarılmış, Simple Concordance Program 4.07 programı ile her bir öğrencinin ham kelime listeleri oluşturulmuştur. Listelerde yer alan kelimelerden çekim ekleri silinerek tam listeler elde edilmiş ve bu kelimeler türlerine göre tasnif edilmiştir. Sonraki aşamada öğrencilerin kullandıkları kelime türlerinin sınıf ve cinsiyete göre benzer ve farklılıkları tespit edilmiştir.

Kelime kavramında önceki yıllarda Karadağ (2005), Kurudayıoğlu (2005), Baş (2006), Pilav (2008) ve Eğilmez (2010) tarafından yapılan doktora çalışmalarının yöntem ve verileri dikkate alınmış, ortak kabullerden hareket edilmiştir. Tüm kelimeler kök veya gövde biçimleri ile yani tahan olarak incelenmiştir. Aynı yazılan birleşik kelimeler, özel isimler, sayılar, tarihler tek kelime kabul edilmiş; kelimelerden çekim ekleri ve olumsuzluk eki kaldırılmıştır. Ancak fiilimsi ekleri kelime türlerinin tespitinde gerekli olduğu için önce fiilimsi ekleri kaldırılmadan kelime türlerine bakılmış; fiilimsi eki alanların sayısı ayrıca belirtilmiş, daha sonra kalıcı isim yapanlar dışında fiilimsi eki almış kelimeler fiil kabul edilerek değerlendirme yapma imkânı oluşturulmuştur. Birden fazla kelimedenden meydana gelen kelimeler, bilgisayarın tek kelime olarak algılayabilmesi için "+" işareti kullanılarak yazılmıştır. Örneğin; Türk+dili. İşaret zamiri ve işaret sıfatının karışmaması için zamirlerin başına "*" işareti getirilmiş; zarflar için "^", sıfatlar için "=", isimler için de "#" işaretleri kullanılmıştır. İki kelimeler tek kelime olarak ve cümledeki türüne göre ilgili işaret konularak yazılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde öğrencilerin 7 ve 8. sınıflarda yazdıkları metinlerin söz varlığı bakımından nicelikleri belirtilecektir. Daha sonra öğrencilerin kullandıkları kelimeler tür açısından karşılaştırılacaktır.

Tablo 1. Öğrencilerin 7 ve 8. sınıf yazılı anlatımlarında kullandıkları kelime sayısı ve cinsiyete ilişkin bulgular

	7. sınıf		8. sınıf	
	Toplam kelime	Farklı kelime	Toplam kelime	Farklı kelime
Kız	6186	1986	5588	1926
Erkek	4833	1750	3033	1210
Toplam	11019	3736	8621	3136

Öğrencilerin 7 ve 8. sınıf yazılı anlatımlarında kullandıkları toplam kelime ve farklı kelime sayısı cinsiyete göre değerlendirildiğinde kız öğrencilerin daha fazla kelime kullandıkları ve farklı kelime sayısının da erkeklerden fazla olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin 7. sınıfta kullandıkları kelime sayısı toplam kelime sayısının % 56'sını, erkek öğrencilerin ise % 46'sını oluşturmaktadır. Öğrencilerin 8. sınıf yazılı anlatımlarına ait toplam kelime sayısı ve farklı kelime sayısı ise 7. sınıfa göre daha düşüktür. Öğrenciler 7. sınıfta toplam 11019 kelime ve 3726 farklı kelime kullanırken 8. sınıfta toplam 8621 kelime ve 3136 farklı kelime kullanmışlardır. Tablo 2'de bu kelimelerin temalara ve cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin 7. sınıf yazılı anlatımlarında kullandıkları kelime sayısına ilişkin bulgular

	Atatürk		Millî Kültür		Toplum hayatı	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
Toplam kelime	2170	2076	2962	1726	1054	1031
Farklı kelime	717	724	879	618	390	408
Farklı kelime/ toplam kelime	0,33	0,34	0,29	0,35	0,37	0,39
1 sıklıklı kelime sayısı ve oranı	450	454	539	380	251	265
	%62,7	%62,7	%61,3	%61,4	%64,3	%64,9

7. sınıf öğrencilerine uygulanan 3 farklı yazma çalışmasından elde edilen verilere göre kız öğrenciler Atatürk temasında toplam 2170 kelime ve 717 farklı kelime; erkek öğrenciler ise 2076 toplam kelime, 724 farklı kelime kullanmıştır. Millî Kültür temasında kız öğrencilere ait toplam 2962 kelimenin 879'u farklı kelime, erkek öğrencilere ait 1726 kelimenin 618'i farklı kelimedenden oluşmaktadır. Toplum hayatı temasında ise kız ve erkek öğrencilerin kullandıkları toplam kelime, diğer iki temadan daha az sayıdadır. Kız öğrencilerin toplam kelime sayısı 1054, farklı kelime sayısı 390; erkek öğrencilerin toplam kelime sayısı 1031, farklı kelime sayısı 408'dir. Bu yazılı anlatımlardaki farklı kelimelerin toplam kelimeye oranı yaklaşık 0,29-0,39 arasında değişmektedir.

Kurudayıoğlu yaptığı çalışmada ilköğretim 7. sınıftan 573 öğrencinin yazılı anlatımlarında toplam 64,804 kelime, 5331 farklı kelime kullandıklarını, bu öğrencilerden her birinin toplamda ortalama 110 kelime ve yaklaşık 27 farklı kelime ile yazdıklarını tespit etmiştir. (2011: 1804).

Çalışmamızda kız öğrencilerin kullandıkları kelimelerin sıklıkları 1 ile 115 arasında değişmektedir. En sık kullanılan "dil" kelimesi 115 kez tekrarlanmıştır. Kız öğrencilerin en sık kullandıkları ilk 10 kelime şunlardır:

Atatürk teması: *dil (115), ve (88), kelime (69), Türkçe (51), yabancı (53), bir (47), bu (41), insan (37), bilim (35), ile (32)*. Millî Kültür teması: *bir (124), çok (61), bu (60), ve (51), için (50), o (49) de- (40), ben (39), ev (38), ol-, ama, oyuncak, tavuk (30)*. Toplum Hayatı teması: *Emine Teyze (61), bir (39), çok (36), köy (29), ve (19), kız (18), ile, çiçek (17), çocuk, bu (16), taşın- (14), da, iş (13)*.

Erkek öğrencilerin en sık kullandıkları ilk 10 kelime ise şunlardır:

Atatürk teması: *dil (102), ve (77), bu (55), kelime (53), biz (41), Türkçe (40), bir (37), Atatürk (34), bilim, ile, yabancı, yabancı dil (26), ol- (22)*. Millî Kültür teması: *bir (82), ve (43), bu (33), adam (28), ev (26), çok (24), ağaç (20), sonra (19), anne (18), ama, için (17)*. Toplum Hayatı teması: *bir (39), Emine Teyze (37), ve (35), çok (31), köy (23), de, o (zamir) (16), kız (14), Ali, bu, kuş (12), var, ile (11), ev, insan (11)*.

Tablo 3. Öğrencilerin 8. sınıf yazılı anlatımlarında kullandıkları kelime sayısına ilişkin bulgular

	Atatürk		Millî Kültür		Toplum hayatı	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
Toplam kelime	1830	887	1685	745	2073	1401
Farklı kelime	531	323	638	326	757	561
Farklı kelime/ toplam kelime	0,29	0,36	0,37	0,43	0,36	0,40
1 sıklıklı kelime sayısı ve oranı	316	198	397	269	483	378
	%59,1	%61,3	%64,2	%82,5	%63,8	%67,3

Öğrencilerin 8. sınıf yazma çalışmalarından elde edilen verilere göre kız öğrenciler Atatürk temasında toplam 1830 kelime ve 531 farklı kelime kullanmıştır. Erkek öğrenciler ise 887 toplam kelime, 323 farklı kelime kullanmıştır. Milli Kültür temasında kız öğrencilere ait toplam 1685 kelimenin 638'i farklı kelime, erkek öğrencilere ait 745 kelimenin 326'sı farklı kelimedenden oluşmaktadır. Toplum hayatı temasında ise kız ve erkek öğrencilerin kullandıkları toplam kelime, diğer iki temadan daha fazla sayıdadır. Kız öğrencilerin toplam kelime sayısı 2073, farklı kelime sayısı 757; erkek öğrencilerin toplam kelime sayısı 1401, farklı kelime sayısı ise 561'dir. Bu yazılı anlatımlardaki farklı kelimelerin toplam kelimeye oranı yaklaşık 0,29-0,40 arasında değişmektedir.

Kurudayıoğlu'nun yaptığı araştırma sonuçlarına göre 550 8. sınıf ilköğretim öğrencisi yazılı anlatımlarında toplam 57,744 kelime, 5,035 farklı kelime kullanmışlardır. Bu öğrencilerden her biri toplamda ortalama 105 kelime ve yaklaşık 27 farklı kelime ile yazmıştır (2011: 1804).

Çalışmamızda kız öğrencilerin kullandıkları kelimelerin sıklıkları 1 ile 128 arasında değişmektedir. En sık kullanılan "dil" kelimesi 128 kez tekrarlanmıştır. Kız öğrencilerin en sık kullandıkları ilk 10 kelime şunlardır: Atatürk teması: *dil (128), Türkçe (77), kelime (61), bir, ve (56), yabancı (48), ol- (33), biz (31), millet (30), kullan- (29), bu (28)*. Milli Kültür teması: *ve (65), bir (60), doğa (50), ben (40), bu (32), ol-, insan (28), resim, yer (20), çiçek (19), şey (18), yeşil (17)*. Toplum Hayatı teması: *dayanışma (103), bir (81), insan (73), ve (55), ol- (53) toplum (28), çok (23), bu, depresyon (22), için, de (21), Van (17)*.

Erkek öğrencilerin en sık kullandıkları ilk 10 kelime ise şunlardır: Atatürk teması: *dil (92), bir (31), ve, yabancı (25), Türkçe (24), kelime (23), millet (15), kimlik, o (14), kendi (13), için, insan, koru-, ülke (12), devlet (10)*. Milli Kültür teması: *doğa (33), bir (28), yer (16), ile (14), bu, insan (13), güzellik (12), ve, güzel (11), her (10), gökyüzü (9), gibi, ora, dünya (8)*. Toplum Hayatı teması: *dayanışma (62), bir (59), ve (44), insan (39), ol- (28), depresyon (24), ile, yardımlaşma (18), için (17), iç (16), çok, ülke (15)*.

Tablo 4. Öğrencilerin 7. sınıf yazılı anlatımlarında kullandıkları kelime türlerine ilişkin bulgular

	Atatürk		Millî Kültür		Toplum hayatı	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
İsim	322	189	198	212	129	146
Sıfat	145	120	188	111	75	47
Zamir	16	16	32	15	16	11
Zarf	65	98	122	70	51	86
Fiil	124	145	172	134	85	96
Edat	7	17	20	13	14	2
Bağlaç	16	18	15	13	9	8
Ünlem			7	1	2	

Tablo 4'te yer alan veriler incelendiğinde öğrencilerin 7. sınıf yazılı anlatımlarında kullandıkları kelime türlerinin başında isim geldiği görülmektedir. Kız öğrencilerin Atatürk temasında kullandıkları 322 ismin 59'u isim fiil, 145 sıfatın 55'i sıfat fiil, 65 zarfın 16'sı zarf fiildir; Milli Kültür temasında kullandıkları 198 ismin 43'ü isim fiil, 188 sıfatın 84'ü sıfat fiil, 122 zarfın 38'i zarf fiil; Toplum Hayatı temasında kullandıkları 129 ismin 24'ü isim fiil, 75 sıfatın 29'u sıfat fiil, 51 zarfın 17'si zarf fiildir. Erkek öğrenciler ise

Atatürk temasında 189 isim kullanmışlardır. Bunlardan 56'sı isim fiildir. 120 sıfatın 43'ü sıfat fiil, 122 zarfın 38'i zarf fiildir. Millî Kültür temasında kullandıkları 212 ismin 22'si isim fiil, 111 sıfatın 35'i sıfat fiil, 70 zarfın 43'ü zarf fiildir. Toplum hayatı temasında 23 isim fiil olmak üzere 146 isim, 12'si sıfat olmak üzere 47 sıfat ve 55'i zarf fiil olmak üzere 86 zarf kullanmışlardır.

Tablo 5. Öğrencilerin 8. sınıf yazılı anlatımlarında kullandıkları kelime türlerine ilişkin bulgular

	Atatürk		Millî Kültür		Toplum hayatı	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
İsim	150	106	185	148	144	209
Sıfat	78	58	112	51	114	95
Zamir	21	9	21	11	23	22
Zarf	55	43	43	54	85	80
Fiil	161	63	144	66	187	102
Edat	13	7	16	7	13	6
Bağlaç	21	11	15	9	9	7
Ünlem	0	0	0	0	0	0

Tablo 5'te yer alan veriler incelendiğinde kız öğrencilerin 8. sınıf yazılı anlatımlarında fiili daha fazla kullandıkları görülmektedir. Kız öğrencilerin Atatürk temasında kullandıkları 150 ismin 25'i isim fiil, 78 sıfatın 15'i sıfat fiil, 55 zarfın 4'ü zarf fiildir. Millî Kültür temasında kullandıkları 185 ismin 13'ü isim fiil, 112 sıfatın 22'si sıfat fiil, 43 zarfın 11'i zarf fiil; Toplum Hayatı temasında kullandıkları 144 ismin 25'i isim fiil, 114 sıfatın 47'si sıfat fiil, 85 zarfın 18'i zarf fiildir. Erkek öğrenciler ise Atatürk temasında 106 isim kullanmışlardır. Bunlardan 15'i isim fiildir. 58 sıfatın 21'i sıfat fiil, 43 zarfın 31'i zarf fiildir. Millî Kültür temasında kullandıkları 148 ismin 26'sı isim fiil, 51 sıfatın 19'u sıfat fiil, 43 zarfın 11'i zarf fiildir. Toplum hayatı temasında 35 isim fiil olmak üzere 209 isim, 42'si sıfat olmak üzere 95 sıfat ve 25'i zarf fiil olmak üzere 80 zarf kullanmışlardır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya katılan öğrencilerin 7 ve 8. sınıflarda yazdıkları yazılar değerlendirildiğinde 8. sınıf toplam ve farklı kelime sayısı 7. sınıflardan daha düşüktür. Kurudayıoğlu'nun yapmış olduğu kapsamlı araştırma sonuçlarına göre 7. sınıf öğrencilerinin toplam ve farklı kelime sayıları 6. sınıflardan yüksek; 8. sınıf öğrencilerin sayısı diğer sınıflardan az olmasına rağmen farklı kelime sayısı açısından 8. sınıflar, 6. sınıflardan yüksek, ancak 7. sınıflardan düşüktür (2011: 1804). Sınıf seviyesi yükseldikçe kelime sayısının azalması dikkat çekicidir.

Erken yaşlarda başlayan kelime öğrenimi gençlik ve yetişkinlik döneminde de devam eder, ancak insanın edindiği kelime ve kavramların büyük çoğunluğu çocukluk ve gençlik dönemine aittir. Öğrencilerin kelime sayılarının az olmasının sebepleri arasında ders kitaplarındaki kelimelerin öğrencilerin seviyelerinin üzerinde olması, çok kullanılmayan kelimelerin öğretiminde ısrarcı olunması ve ders kitaplarında kelimeler arasında anlam ilişkisi olmaması gibi unsurlar yer almaktadır (Karadüz, Yıldırım, 2011: 977). Bu nedenle her yaş gurubuna yönelik olarak hazırlanan kitaplar öğrencilerin söz varlığı dikkate alınarak hazırlanmalı ve çocukların ortak kullandıkları kelimelerden yararlanılmalıdır. Bununla ilgili Karadağ (2005) ve Kurudayıoğlu (2005)'nin ilköğretim birinci ve ikinci kademelerinde yaptığı ve öğrenciler tarafından kullanılan kelimelerin listelerinin yer aldığı araştırmalardan faydalanılabilir. Bu çalışmalardan hareketle sınıf düzeylerine göre

öğretilecek kelime listeleri belirlenmeli ve materyaller bu doğrultuda hazırlanmalıdır. Programda söz varlığı ile ilgili kazanımlar yer almasına rağmen ders kitaplarında herhangi bir kelime listesi veya kelime öğretim yöntemi uygulanmamaktadır.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki kelimeler tür bakımından değerlendirildiğinde isim ağırlıklı kelimeleri kullandıkları görülmektedir. Bunda yazma konusu, sosyo-kültürel ortam ve metin türü de etkili olmaktadır. Tahkiyeli metinlerde fiil sayısının daha yüksek olması beklenirken deneme, şiir gibi türlerde isim ve sıfatın ağırlıklı olması doğaldır. Öğrencilerin değişik yollarla edindiği kelimeler, temel, yan ve mecaz anlamlarıyla birlikte anlatımlarını daha da zenginleştirir ve böylece öğrencilerin yazılı anlatımları zenginlik kazanmış olur. Bu amaçları gerçekleştirebilmek için şu önerileri getirmek mümkündür:

1. Mevcut çalışmalardan hareketle her sınıf seviyesine göre kelime listeleri hazırlanmalı ve Türkçe Öğretim Programında bu listelere yer verilmelidir. Söz varlığı ile ilgili kapsamlı araştırmalar desteklenerek program sürekli yapılandırılmalıdır.
2. Kelime listelerinin oluşturulmasında kelimelerin yaygınlığı ve sıklığı dikkate alınmalıdır.
3. Ders kitaplarında yer alan metinler belirlenen bu kelimelerden yararlanılarak yazılmalıdır.
4. Kelimeler, diğer kelimeler ve cümleler ile anlam ilişkisi kurularak verilmelidir.
5. Kelimelerin öğretiminde her kelimenin farklı görev ve türüne dikkat çekilmeli, öğrenciler sözlüğe yönlendirilmelidir.

Kaynakça

- Akbayır, S. (2010). *Yazılı Anlatım Nasıl Yazabilirim?*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksan, D. (2002). *Anadilimizin Söz Denizinde*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aktaş, Ş., Gündüz, O. (2007). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çiftçi, M. (1991). *Bir Grup Yükseköğrenim Öğrencisi Üzerinde Kelime Serveti Araştırması*. (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- Göğüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Hall, B. A. (1998). *Writer's Block: Research, Past Remediation, and Recommendations for Future Treatment*. Unpublished Master Thesis, The University of Houston-Clear Lake (UMI Number: 1393002).
- Hunt, A. & Beglar, D. (2000). *Current research and practice in teaching vocabulary*. In J. C. Richards, & W. A. Ranandya (Eds.), *Methodology in language teaching: An anthology of current practice* (s. 258-266). Cambridge: Cambridge University Press.

- İpek Eğilmez, N. (2010). *İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığının İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımına Aktarımı* (Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Uludağ.
- Karadağ, Ö. (2005). *İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma*. (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Karadüz A. (2009). Sözlük, Sözcük Anlamı ve Öğrenme. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 4 (4), 636-649.
- Karadüz, A. Yıldırım, İ. (2011). Kelime Hazinesinin Geliştirilmesinde Öğretmenlerin Görüş ve Uygulamaları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (2), 961-984.
- Karakuş, İ. (2002). *Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. Ankara: Anıtepe Yayıncılık.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (12. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keskin, F. (2010). *Yetişkinlere Yönelik Yabancı Dil Olarak Türkçe Derslerinde Yazınsal Metinlerle Kültür Aktarımı* (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Koçak, H. (1999). Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Kelime Hazinesi İle İlgili Bir Araştırma. (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M. (2005). Kelime Hazinesi Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (2), 293-307.
- Kurudayıoğlu, M. (2011). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Değerlendirme. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (2), 1797-1808.
- MEB (2006) *Türkçe Öğretim Programı (6-8. Sınıflar)*. Ankara.
- Özbay, M. (2003). *Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. Ankara: Gölge Ofset Matbaacılık.
- Özbay, M., Melanloğlu, D. (2008). Türkçe Eğitiminde Kelime Hazinesinin Önemi. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 5 (1), 30-45.
- Özbay, M., Zorbaz, K. Z. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazma tutukluğu düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161, 47-72.
- Pilav, S. (2008). *Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*. (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.

- Sever, S. (2011) *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tağa, T., Ünlü, S. (2013). Yazma eğitiminde karşılaşılan sorunlar üzerine bir inceleme. *Turkish Studies*, 8 (8), 1285-1299.
- Tompkins, G. E. (2000). *Teaching writing: balancing product and process*. (Third Edition) New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Uçkun, B. (2008). How Does Context Contribute to EFL Learners' Assessment of Vocabulary Gain. *The Asian EFL Journal*, June Volume 10, Number 2, 102-131.